

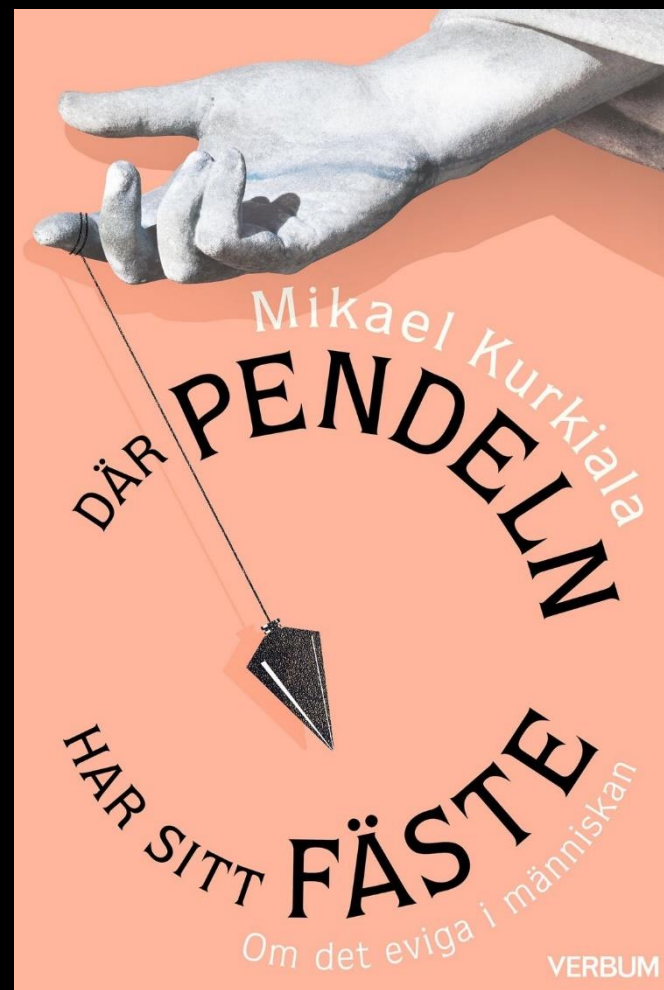

När själen går i exil

En spaning i samtidens inre landskap

Mikael Kurkiala

Docent i kulturanthropologi, forskare & författare

*"Ingenting är längre som förut
Alla gamla sanningar är slut
Alla gamla sånger, de är vals
Och stämmer inte alls"*

- Anders Fugelstad 1969

*"Det här är vår tid
det här är vår huvudvärk"*

Lars Winnerbäck 2023

- Idag drabbas fler än 100 miljoner människor årligen av katastrofer till följd av extremväder. Det är åtta gånger fler än för 20 år sedan.
- De två första åren av det ryska invasionskriget genererade omkring 175 miljoner ton koldioxidekvivalenter i utsläpp vilket motsvarar de årliga utsläppen från c. 90 miljoner bilar.
- En miljon arter hotas av utrotning inom de närmaste årtiondena.
- Demokratien förlorar terräng i hela världen.
- Den regelbaserade världsordningen håller på att ersättas av en baserad på "den starkes rätt".

Yttre och inre kriser speglar och förstärker varandra

Sedan 2017 är depression den ledande orsaken till ohälsa i världen.

Sedan 2017 är depression den ledande orsaken till ohälsa i världen.

[illegible]

Människans
grundläggande
existentiella
predikament är
det samma som
det alltid varit.

Människan – x:et i skapelsens ekvation

”Människonaturen har ännu
ingenstans uppfyllts på ett
riktigt sätt.

Den existerar för närvarande
enbart *in potentia*; en ännu-inte-
född möjlighet...”

(Zygmunt Bauman i *Postmodern etik*)

Människoblivande

Materiella resurser (kvantifierbara)

- Vitaminer
- Kalorier
- Vård & beskydd

Existentiella resurser (icke-kvantifierbara)

- Gemenskap & tillhörighet
- Känsla av handlingskraft
- Former för gestaltning

Från helheter till fragment

- Kunskap → information/data
- Skivor → låtar
- Tidningar → artiklar
- Grupper → individer

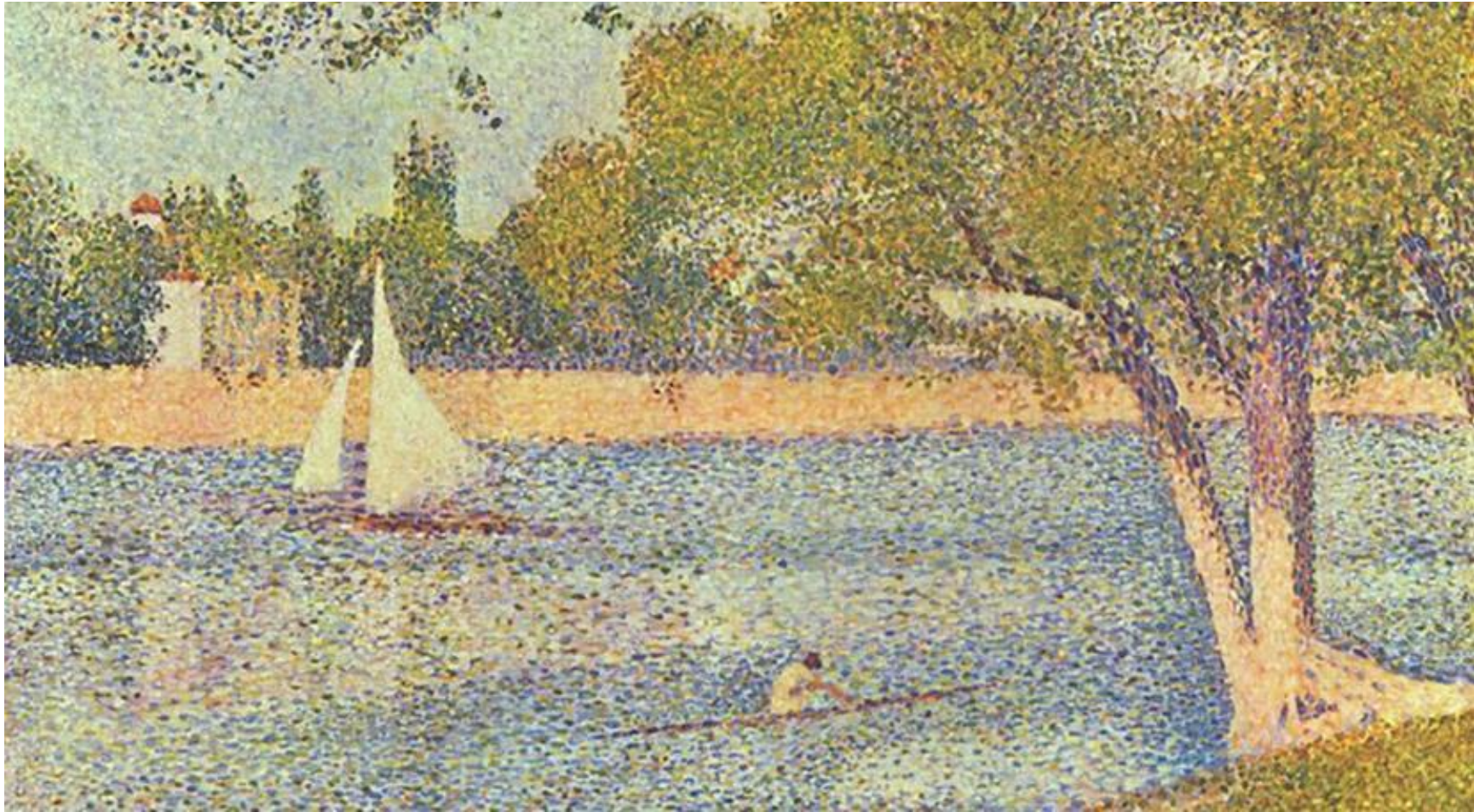
Jag behöver veta var jag är för att ta mig
dit jag ska

Jag behöver inte veta var jag är
för att ta mig dit jag ska.

Pointillism

Mer av allt

TV-premiär
i Sundsvall
1959

Informationen ompaketeras – kortas ner, komprimeras, förytligas.

Multitasking

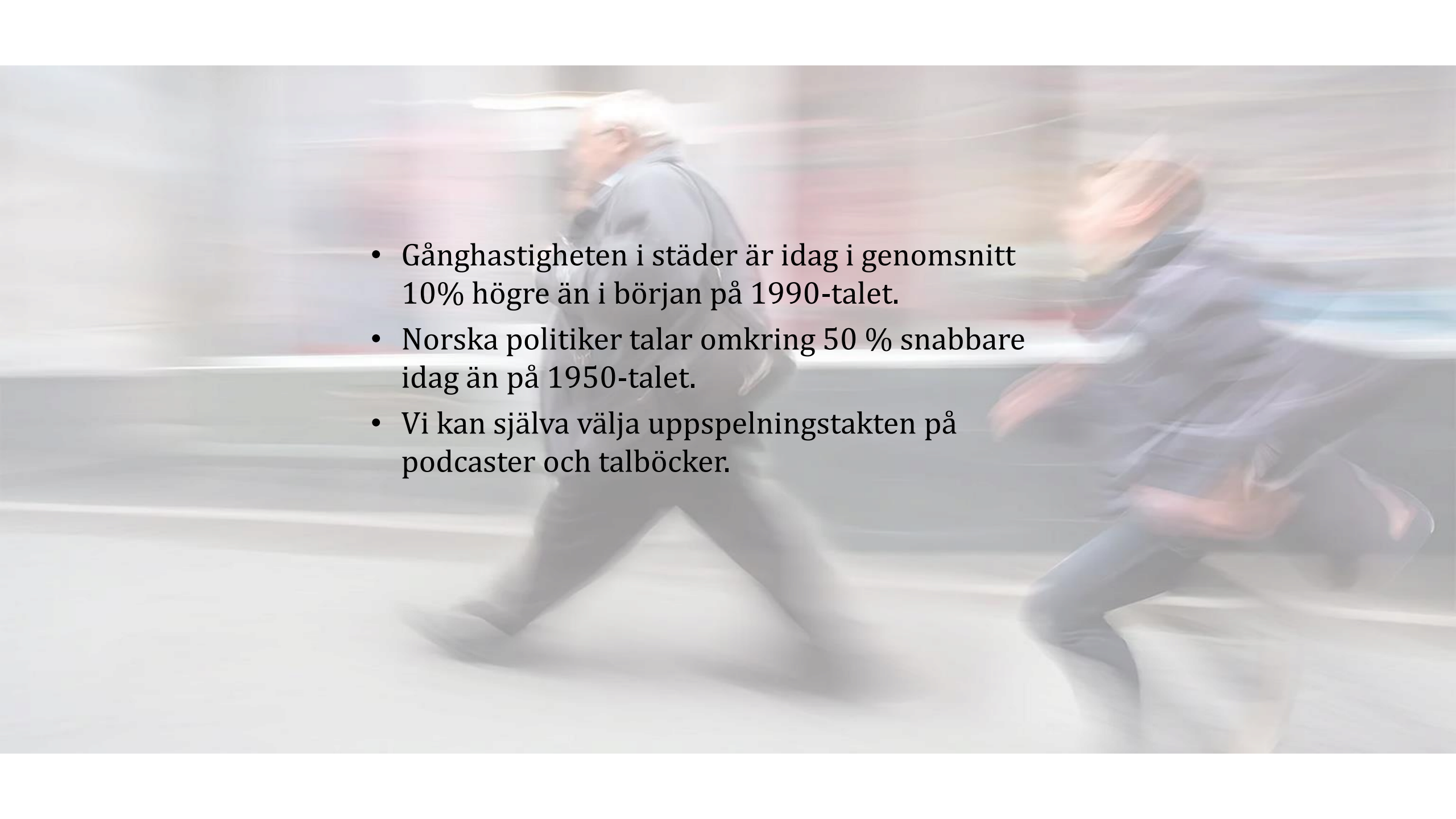

Vilken människotyp är det som premieras?

Accelerationssamhället

-
- Gånghastigheten i städer är idag i genomsnitt 10% högre än i början på 1990-talet.
 - Norska politiker talar omkring 50 % snabbare idag än på 1950-talet.
 - Vi kan själva välja uppspelningstakten på podcaster och talböcker.

Samtidskrympning

”en allmän minskning av den tidsrymd under vilken förväntningarna kan vara säkra med avseende på stabila livsbetingelser...”

(Hartmut Rosa: *Acceleration, modernitet och identitet*).

Kvalitet kräver tid

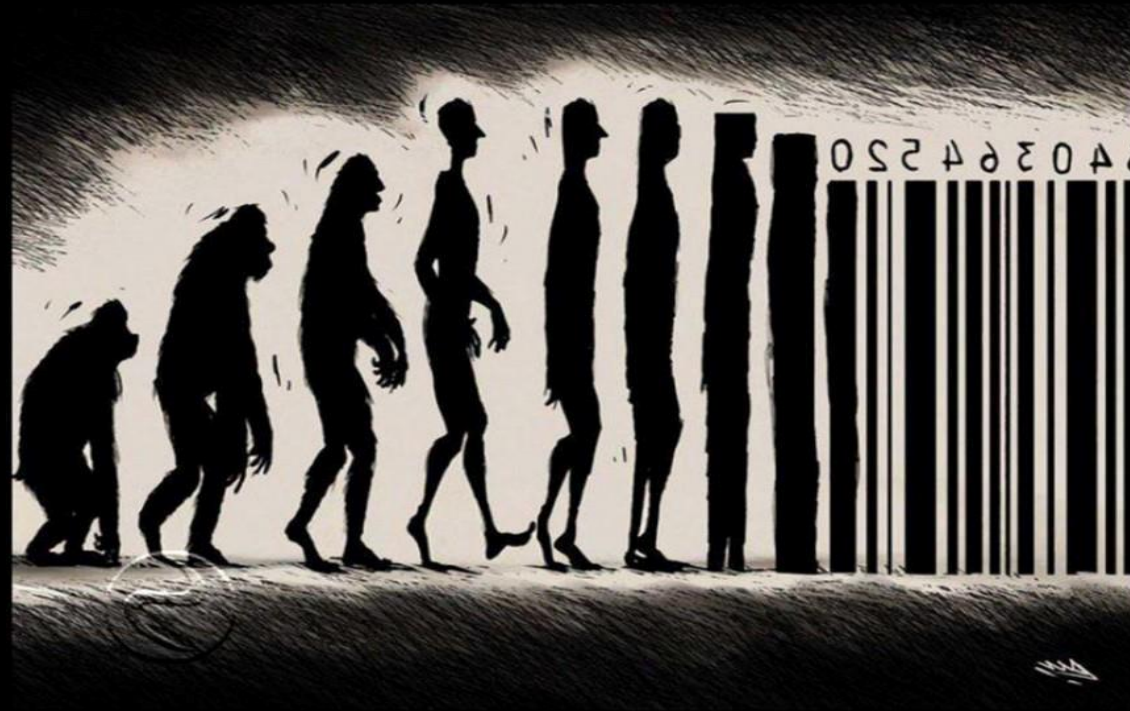
Vilka är människans innersta drivkrafter?

- Undermedvetna drifter och bortträngda trauman?
- Själviska gener?
- Kulturella program och koder?
- Gudslängtan?
- Egenintresset?

Vårt svar på frågan om människans identitet kommer att bidra till att forma det samhälle vi bygger.

Marknadens hegemoni

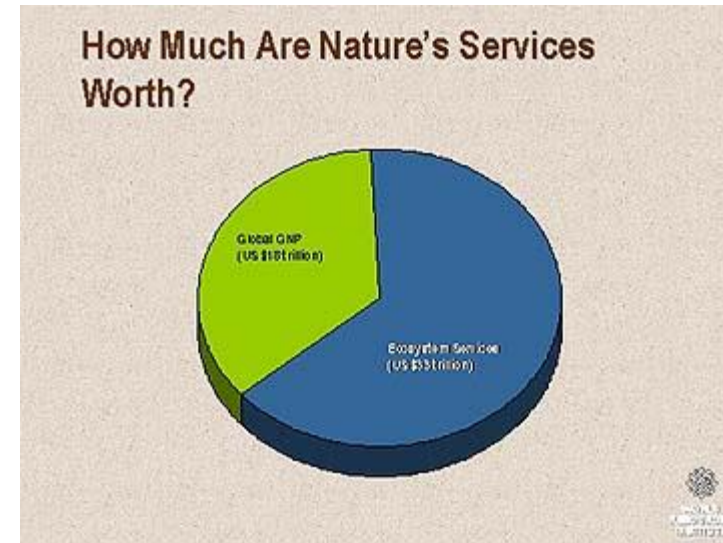

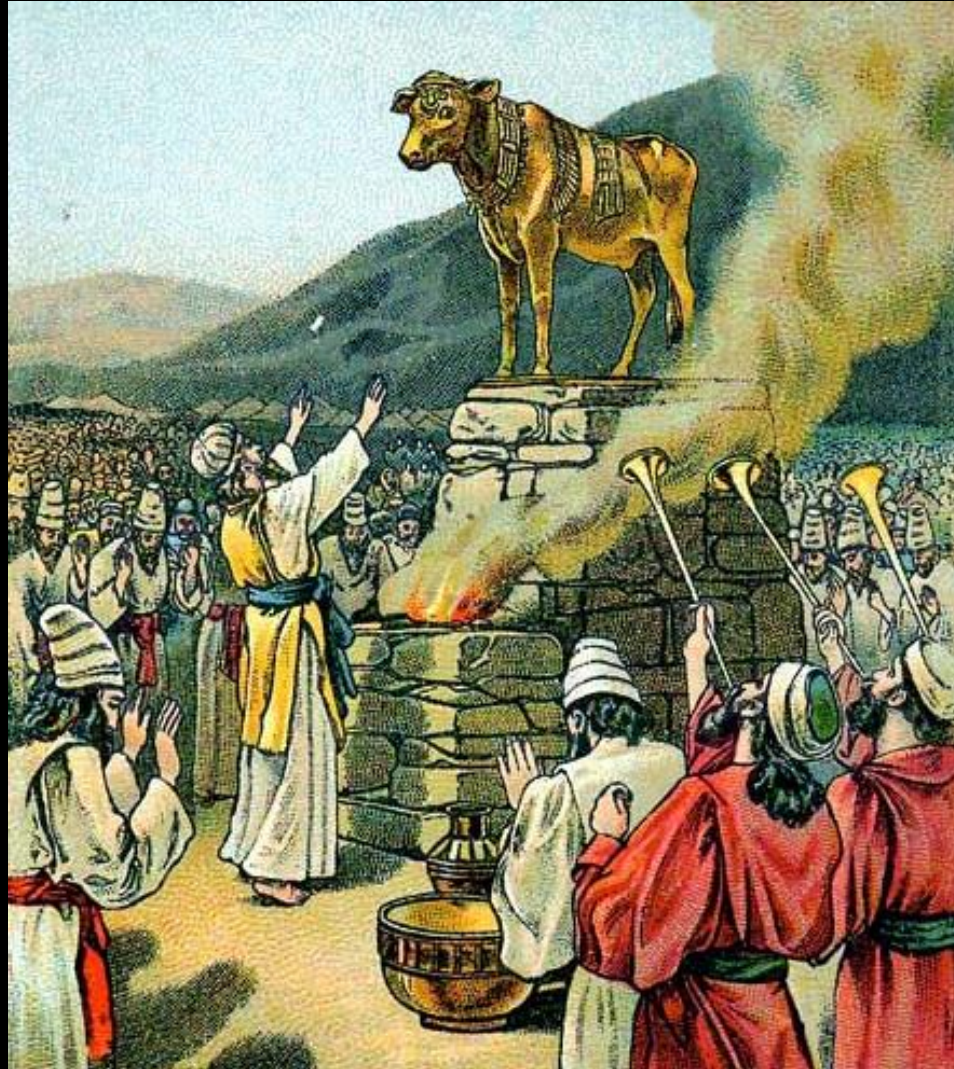
***DU* - ett varumärke**

Karin Sandin & Per Frykman

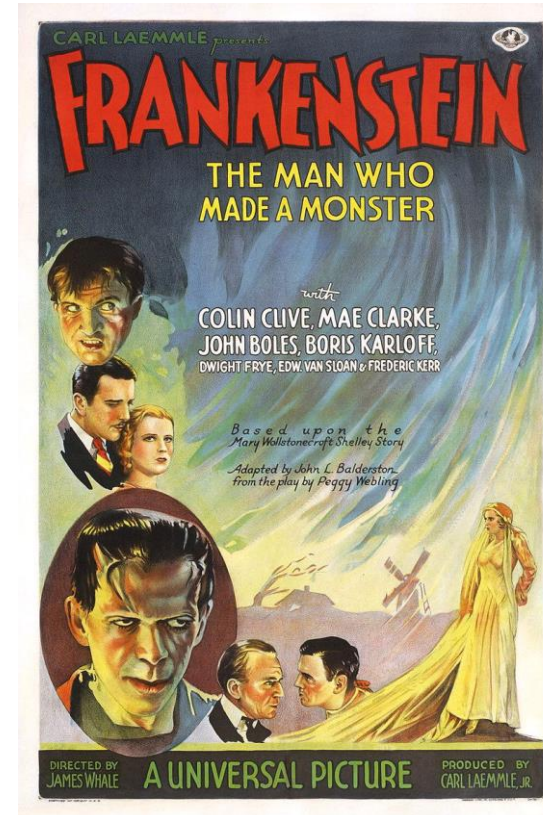
Vart tar själen vägen
när människan
reduceras till en vara
och naturen till en
resurs?

"You gotta serve somebody"

Teknologin och hennes människa

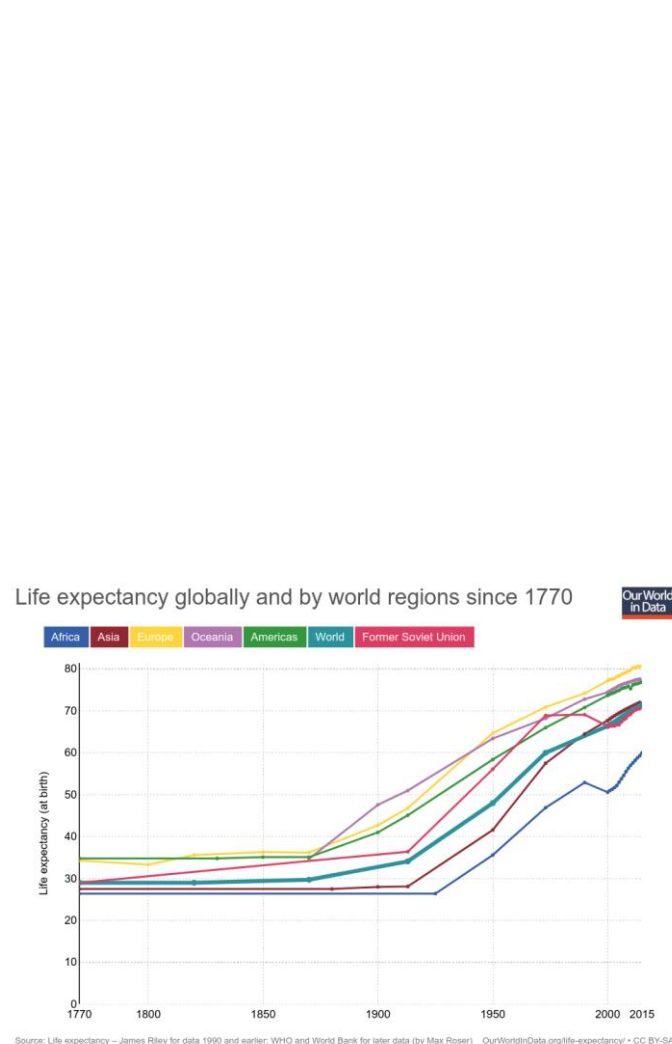
Full fart framåt?

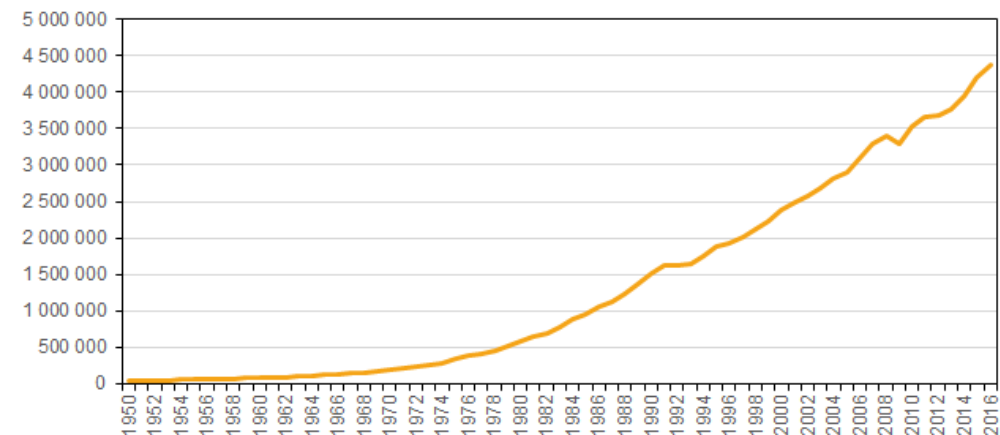
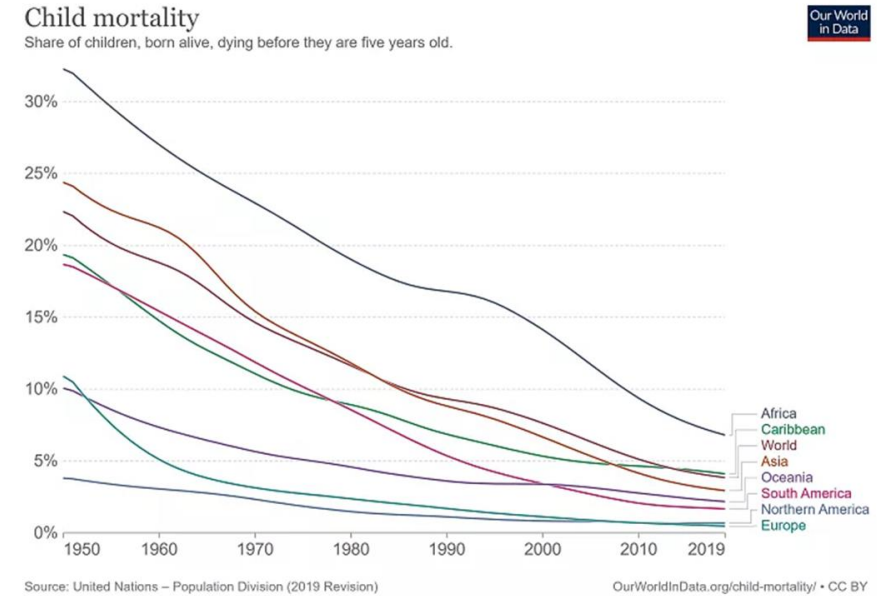
Fredric Jameson: "Det är idag är lättare att föreställa sig jordens undergång än kapitalismens slut."

Enligt *World Economic Forum* är Sverige ett av världens bästa länder att leva i.

Förväntad livslängd globalt sedan 1770

BNP i Sverige sedan 1950

*"Hur kan det kännas
sorgesamt fast allting
är så bra?"*

Aaron Antonovsky

- Psykisk överlevnadsförmåga kan knytas till tre faktorer: *begriplighet, hanterbarhet och meningsfullhet.*
- Sammantaget utgör den psykiska överlevnadens tre komponenter en "känsla av sammanhang"

Att göra världen till sin

För att kunna agera i världen måste människan erfara den som sin.

An-svar (response + ability) är ett privilegium, ett sätt att bekräfta sin tillhörighet i världen.

Hopp – trots allt

- Hopp livnäs inte bara av ett "därför att" utan lika mycket av ett "trots att".
- Hopp är skapande.
- Hopp är en uppgift.
- Hopp kan kanske bäst förstås som ett paraplybegrepp – för solidaritet, livslust, mening, kärlek, glädje, eftertänksamhet och obändig kampglöd.

